

Klass: Insecta (egentliga insekter), **Ordning:** Diptera (tvåvingar), **Familj:** Keroplatidae (plattthornsmyggor), **Släkte:** *Macrorrhyncha*, **Art:** *Macrorrhyncha rostrata* (Zetterstedt, 1851) **Synonymer:**

Kännetecken

Kroppslängd 6–7 mm. Mellankroppen är brunröd med tre mörkare längsstrimmor på ryggen. Bakkroppen är rödgul med bruna tvärband fram till på de fyra första segmenten. Benen är gula och vingarna nästan klara utan fläckar. De måttligt förlängda (dubbla huvudhöjden), och förtjockade mundelarna är knappast iögonenfallande, men nog så tydliga vid närmare påseende och den främsta karaktären i fält. En närstående art är nyligen urskiljd, *M. hugoi*. Fynd av *M. hugoi* är noterat från Östergötaland medans övriga fynd i Sverige är bekräftade som *M. rostrata* (Kjaerandsen & Chandler 2011). För skillnader med aktuell art se (Kjaerandsen & Chandler 2011).

Utbredning och status

En mycket sällsynt art. Den beskrevs från Vadstena (1851), där Zetterstedt under flera års studier endast fann ett exemplar och betecknade arten som "rarissime". I Riksmuseet finns ytterligare ett exemplar från Östergötland, taget av Wahlberg vid samma tid. Efter dessa fynd finns inga rapporter på 150 år och arten kunde misstänkas vara försvunnen. 2001 rapporteras oväntat ett nytt fynd, en hane fångad i malaisefälla i Tyresta nationalpark i Sörmland. Därefter ytterligare fynd i närheten och i norra Uppland. I våra nordiska grannländer är arten endast känd från Finland: Kajana (1 ex 1906) samt från Kustö (1 ex 1909) och Karislojo (2 ex 1912) i sydvästra delen av landet. Den är vidare känd från Ryska Karelen (Petrozavodsk) och St. Petersburgsdistriktet, Vitryssland, Tyskland, England, och Frankrike – överallt uppenbarligen sällsynt.

Ekologi

Den samlade bilden visar att arten förekommer, såväl i nemoral, som boreonemoral och boreala regionen. Lokalen i Östergötland är inte närmare beskriven, men Tyrestalokalen (belägen 200 meter söder om 1999 års brandfält) beskrivs på följande sätt: "Hällmarkstallskog belägen ett par hundra meter söder om brandfältet. Den innefattar dels hällmarkstallskog med björkar och enstaka aspar, dels en skvattramtallmosse med inslag av gran och glasbjörk. I stort sett inga döda träd". Från andra länder uppges följande: "bergsskogar" (Landrock, 1940); "kring bokhögstubbe", "skogar vid Beaulieu River" och "våt skogklädd sluttning med många källor" (Chandler, 1992). Larvens levnadssätt är okänt, men andra arter av släktet har påträffats i murknande ved. Den fullbildade svampmyggan besöker flockblomstriga växter för nektarsök. Larven eventuellt svamplivande.

Hot

Hotsituationen är svårt att bedöma p.g.a. de ytterst få fynden och den oklara bilden av levnadssättet. Förmodligen har arten alltid varit sällsynt p.g.a. mycket speciella krav och potentiella lokaler har varit glest utspridda. Den storskaliga landskapsomvandlingen under de sista 100 åren kan ha skapat en kritisk situation. Brist på död ved av rätt kvalitet torde ha central betydelse.

Åtgärder

Fyndet i Tyresta bör följas upp och biologin hos arten om möjligt klarläggas. Kombinationen död ved/flockblomstriga växter i landskapet kan vara en bra utgångspunkt för eftersök. Biotoper med kontinuitet av död lövträdsved bör generellt skyddas. Nyupptäckta lokaler måste ges relevant skydd. När biologin klarlagts (i Sverige eller utomlands) bör ett antal väl valda potentiella lokaler reserveras för bevarande av mångfald.

Litteratur

- Chandler, P. 1992. New records and nine additions to the British list of fungus gnats of the smaller families and sub-families (*Diptera*: Mycetophiloidea). *Br. J. Ent. Nat. Hist.*, 5: 107–126.
- Hutson, A. M. et al. 1980. *Mycetophilidae* (*Bolitophilinae*, *Ditomyiinae*, *Diadocidiinae*, *Keroplastinae*, *Manotinae*), *Diptera*, Nematocera. Handb. Ident. Br. Insects 9(5).
- Kjaerandsen, J. & Chandler, P.J. 2011. A new species of *Macrorrhyncha* Winnertz from NW Europe, (*Diptera*, *Keroplastidae*). *Dipterists Digest* 18: 43-50
- Landrock, K. 1940. Pilzmücken oder Fungivoridae. In Dahl, F. (ed.): *Die Tierwelt Deutschlands*, 38: 1–166.
- Lundström, C.L. 1906. Beiträge zur Kenntnis der Dipteren Finlands. I. Mycetophilidae. *Acta Soc. Pro Fauna et Flora Fenn.*, 29. no. 1.
- Lundström, C. 1909. Beiträge zur Kenntnis der Dipteren Finlands. IV. Supplement. Mycetophilidae. *Acta Soc. Fauna Flora fenn.*, 32(2): 1–63.
- Lundström, C. 1912. Beiträge zur Kenntnis der Dipteren Finlands. VIII. Supplement 2. Mycetophilidae etc. *Acta Soc. Fauna Flora fenn.*, 36(1): 1–39.
- Zaitzev, A. I. 1994. Fungus gnats of the fauna of Russia and adjacent regions. Part 1. Nauka, Moscow. Pp288 (på ryska).
- Zetterstedt, J.W. 1851. *Diptera scandinavie disposita et descripta*. Lundae, 3711–4090.

Författare

Kjell Hedmark 2004. © ArtDatabanken, SLU 2007.